

IRVING KRISTOL:

Hur man umgås med ett "ont imperium"

Kommunistiska stater måste kännbart demoraliseras, vilket sker först om de bjuds konsekvent motstånd, hävdar den amerikanske författaren Irving Kristol som är tongivande inom amerikansk neo-konservatism. Kristol berör också Lenins bidrag till kommunismens strategi. Artikeln har tidigare publicerats i Wall Street JournalEurope.

Eftersom jag sällan har tillfälle att möta sovjetiska forskare eller journalister, tar jag gärna chansen när den erbjuder sig. Att vederbörande är en ansedd medlem av kommunistpartiet tar jag för givet, eftersom han annars knappast skulle vederfaras en sådan frihet. Jag utgår också ifrån att han avlägger regelbundna rapporter till KGB, vilket jag inte har något emot eftersom mina kontakter med Sovjets hemliga polis är något bristfälliga. När alltså en god vän föreslog att jag skulle träffa en besökande sovjetisk forskare, en ledande kännare av amerikansk politik, gick jag alltså med på förslaget.

Det var en mycket angenäm lunch. Den sovjetiske besökaren visade sig vara en charmerande ung man, påfallande intelligent och tankfull. Hans kunskaper om amerikansk politik var imponerande. Han läser fortlöpande allt – Wall Street Journal, Commentary, The New Republic, The Public Interest etc, och han frågade omgående, om han kunde få bli prenumerant på en ny utrikespolitisk tidskrift. The National Interest, till vilken jag själv är knuten. Hans åsikter om amerikansk politik skulle efter våra begrepp kunna kallas sofistikerade vänsteråsikter. Han skulle lätt kunna tas för en docent i statskunskap vid ett bättre USA-universitet.

Återvunnen insikt

När vi skildes åt gav han mig ett signerat exemplar av en volym som just utgivits i Moskva – först på ryska, nu på engelska – om amerikansk politik, en bok i vilken han skrivit ett kapitel om amerikansk 'neokonservatism'. När jag läste boken kände jag att jag vann avgörande insikter

Kristol är professor i sociala idéer vid New York University och tillhör ledningen för The American Enterprise Institute.

om sovjetsystemet. Nej, inte vann – utan återvann. Ty boken påminde mig om en viktig sanning som hamnat i bakgrunden medan jag läst alltför mycket amerikanska tidningsskriverier och forskning om Sovjetunionen.

Boken, som var avsedd att läsas av intelligentsian hemma och utomlands, var rena neostalinistiska sörjan, vilket innebär en något förgrovd version av marxist-leninistisk sörja. Den är oläsbar, den är absurd. Där fanns vissa fakta, många pseudofakta, och sida upp och sida ned förekom abstrakta påståenden om den amerikanska "klasstrukturen"

"Revolutionär moral" var inget annat än hänsynslös och samvetslös realpolitik.

---

och om hur denna "förklarar" det ena och det andra i amerikansk politik och utrikespolitik. Och ändå var det avslöjande.

Det var avslöjande därför att det påminde mig om att Sovjetregimen är en marxist-leninistisk regim, dvs en regim vars stadfästa politiska religion är Lenins version av marxismen. Här bör påminnas om att jag under några år i min inte helt förslösade ungdom studerade Lenins skrifter och to m var medlem i en liten radikal sekt för vilken frågan om Lenins förhållande till den marxistiska traditionen var av stor intellektuell vikt. Ty det fanns många socialister och många marxister på den tiden som var icke-leninister, jag to m anti-leninister, och det rasade en debatt om huruvida Lenins version av marxismen oundvikli-

gen måste leda fram till ett totalitärt tyranni likt det i Sovjet.

Det var när jag för egen del kom fram till att den gjorde det, som jag inledde min utveckling fram mot konservatismen, något som också mina leninistiska vänner sorgset hade förutsagt. Ty som Trotskij en gång anförtrorde en olikänkande medlem av hans leninistiska sekt: "Den som säger A måste snart säga B". Det vill säga, om man ifrågasätter någon enda större tes hos Lenin slutar man som en kontrarevolutionär som ifrågasätter dem alla. Trotskij hade fullständigt rätt – vilket är orsaken till att sovjetiska forskare skriver de böcker de gör, och till att sovjetregimen är vad den är.

Den tolkning av Marx som leninismen utvecklade mellan 1903 och 1923 var till sin kärna totalitär. Den fordrade ett centraliserat revolutionärt parti, som ofelbart ansågs företräda "världsproletariatets" historiska intressen, oavsett vad arbetarklassen själv tyckte om saken. Debatter och åsiktsskillnader var begränsade till partiets "styrande skikt", och så snart ett beslut fattats, tvingades minoriteten inte bara följa det utan också "uppriktigt" erkänna misstaget att först ha gått emot beslutet. "Revolutionär moral" var inget annat än hänsynslös och samvetslös realpolitik.

Att en sådan föreskrift måste få totalitära följdverkningar stod för de flesta marxistiska tänkare före den ryska revolutionen fullt klart. Trotskij själv, som senare blev renlärig leninist, insåg det, och Rosa Luxemburg, en revolutionär socialist och framträdande marxistisk teoretiker, beskrev förutseende vad som skulle komma att ske om ett leninistiskt parti kom till makten.

Men leninistiska partier har många fördelar framför icke-leninistiska marxistpartier. Genom sin järnhårda disciplin och sin uttalade hänsynslöshet är de mer skickliga när det gäller att skapa kaos och gripa makten. När de väl vunnit makten medger deras ideologi, att all opposition utplånas och makten framgångsrikt permanentas. Därtill kommer att Lenin ställde Marx på huvudet genom att se politiken som viktigare än ekonomin när det gäller att upprätta en kommunistisk regim. En kommunistisk revolution är möjlig, hävdade han, utan att ett samhälle först behöver genomlöpa ett borgerligt-kapitalistiskt stadium. Därför är det ingen tillfällighet, att så många revolutionära rörelser i Tredje världen stödjer sig på Lenin mera än på Marx.

Det är i denna mening som den leninistiska regimen i Sovjet är ett "ont imperium". Den är inte bara förtryckande och utan folkets stöd. Den ser varje avvikelse från den rådande "partilinjen" som en (bokstavlig) "hädelse". Den suveränitet som en sådan politisk religion medger är klart skild från, och står oändligt mycket lägre än, det klassiska politiska tyranniet. Vi möter här vad som kallats "ett totalitärt system".

Det har uppstått mycken debatt, ofta en illvillig sådan, om det rimliga i att skilja "totalitära" regimer från "auktoritära". De som angriper distinktionen betonar, att den vad det mänskliga lidandet angår ofta saknar betydelse. Men visst finns det en skillnad, och den inses lätt. Så gott som alla auktoritära regimer iakttar nämligen religiös tolerans – de lämnar sina undersåtars själsliv ifred och bryr sig bara om det yttre (vanligen det politiska) uppträdandet. Ingen totalitär

regim kan tillåta religiös tolerans – eftersom avsikten är att kontrollera själar lika mycket som kroppar. Om diplomater och journalister i Väst undgår att uppfatta denna distinktion, är det därför att de oftast är världsligt inriktade och ser religionen som något marginellt och själen enbart som en symbol för våra världsliga jag.

Hur "samexisterar" vi då med en marxist-leninistisk regim, styrd av en världslig och samtidigt missionerande "militant kyrka", och vars utrikespolitik byggts på dogmen att vår blotta existens utgör ett hot? Amerikaner är kanske vil-

---

Ingen totalitär regim kan tillåta religiös tolerans – eftersom avsikten är att kontrollera själar lika mycket som kroppar.

---

liga att försöka samleva i den upphöjda tron att deras eget system och livsstil med tiden skall visa sig överlägsna. Leninistiska partier har ingen motsvarande vilja. En marxist-leninistisk regim som sade sig vilja leva i fred med "kapitalistiska" makter skulle rikta en dödsstöt mot sin egen trovärdighet. Alltsedan det andra världskrigets slut har Amerika utvecklat den sk "containment"-strategin (containment = återhållsamhet), detta i hopp om att sovjetregimens uppenbara ekonomiska ineffektivitet liksom dess svaga folkliga förankring gradvis skulle komma att tvinga regimen till någon form av "liberalisering", dvs till en icke-leninistisk form av marxismen. Intet av detta har dock inträffat. Visserligen har Jugoslavien och Kina, där marxist-leni-

nistiska regimer avvisat Sovjets krav på överhöghet, genomgått vissa förändringar. Men två saker måste sägas om detta fenomen.

För det första hade de nationalistiska konflikterna mellan dessa regimer och Sovjetunionen inget att göra med amerikansk utrikespolitik. USA underblåste dem inte och kunde heller inte förutse dem. I själva verket uppstod konflikterna vid en tidpunkt då relationerna mellan USA och Jugoslavien/Kina befann sig på bottenivå. Konfliktorsaken var, att den nationalistiska leninismen, vilken är den som utövas i Sovjet, är en naturlig tendens hos alla leninistiska partier som inte är beroende av Sovjet för sin överlevnad.

För det andra måste man medge, att fastän denna konflikt medfört vissa intressanta inre förändringar i såväl Jugoslavien som Kina, har dessa förändringar skett inom synnerligen snäva ramar. Ingen av dessa regimer bekänner sig till någon doktrin om samexistens. De marxistiska tänkare som önskar arbeta för icke-leninistiska former av marxismen jagas alltjämt och fängslas som hädande "avvikare". Det finns föga skäl att hoppas, att liberaliseringen kan tillåtas gå så långt, att partiets "heliga" ledarroll äventyras.

Under tiden förblir "liberaliseringen" för Sovjets egen del en ren fantasi. Det är visserligen sant, att de mest vettlösa "överdrifterna" från stalinterrorn också de "likviderats", men de var samtidigt aldrig avgörande för den leninistiska

maktutövningen. Partiet styr alltjämt egenmäktigt och den leninistiska ortodoxin är oskadd. Det sovjetiska folket är alltjämt moloket, förtryckt och nedtvingat i passivitet.

USA-politikens inriktning

Vad skulle då kunna förändra situationen? Enbart en fraktionsbildning, en "splittring" bland de styrande själva – det är det sätt på vilket leninistiska partier förändras, vilket framgår av den oro som för närvarande präglar ledningen i de västerländska kommunistpartierna. En sådan splittring kan inträffa först när partiet upplever sig stelnat och modfällt. Så länge Sovjetunionen erfar det slag av framgångar som dess utrikespolitik inhöstat förblir partiets legitimitet obruten, och utnyttjandet av den nationella stoltheten kan ostört fortgå. En kris kan därmed i princip fördröjas hur länge som helst. Syftet med USA:s politik borde därför vara att tillfoga Sovjetunionen en serie nederlag, även om dessa får mindre omfattning.

Detta är innebörden av USA:s stöd, eller frånvaro av stöd, till "befrielse" rörelser i Angola, Nicaragua, Afghanistan eller var de kan uppträda. En seger för sådana rörelser skulle leda till ett ifrågasättande av alla leninistiska partiers sk "historiska uppdrag" liksom av det oundvikliga i deras seger. Endast på detta sätt kan "befrielsens" möjlighet bli verklighet.